

Inhoudsopgave

1	Inleiding	11
1.1	Het onderwerp van dit boek	11
1.2	Drie typerende voorbeelden voor het elektronisch contractenrecht	12
1.3	Ontwikkelingen	16
1.4	Hoofdstukindeling	20
2	Regulering	23
2.1	Inleiding	23
2.2	Internationale bronnen	23
2.3	Europese Unie	25
	2.3.1 Inleiding	25
	2.3.2 Autonome rechtsorde en interpretatie	27
	2.3.3 Richtlijn elektronische handel	32
	2.3.4 Richtlijn consumentenrechten	33
	2.3.5 Andere Europese regelingen	35
2.4	Nederland	36
2.5	Zelfregulering	39
2.6	Technoregulering	44
3	Elektronische totstandkoming	47
3.1	Inleiding	47
3.2	Juridische context	48
	3.2.1 De elektronische bedrijfsomgeving	48
	3.2.2 De elektronische bestelomgeving	50
3.3	De computer als actor	54
	3.3.1 Inleiding	54
	3.3.2 Acterschap in AI-perspectief	55
	3.3.3 Acterschap in organisatorisch perspectief	57
	3.3.4 Acterschap en juridisch perspectief	58
	3.3.5 Ontwikkelingen	65
3.4	De wilsvertrouwensleer	66
	3.4.1 Juridisch kader	66
	3.4.2 Jurisprudentie over menselijke invoerfouten	70

3.4.3	Problemen bij automatisch contracteren	73
3.5	Aanbod en aanvaarding	75
3.5.1	Het juridische model	75
3.5.2	Aanbiedingen in de elektronische omgeving	81
3.6	Verzenden en ontvangen	88
3.6.1	Bereiken als uitgangspunt	88
3.6.2	Afwijkingen van het uitgangspunt	99
3.6.3	Geautomatiseerde ontvangst	103
3.7	De verstoorde totstandkoming	104
3.7.1	De veranderde verklaring	104
3.7.2	De onbevoegd aangegane rechtshandeling	105
3.7.3	Fraude door derden	106
4	Authenticatie, Vorm en bewijs	111
4.1	Inleiding	111
4.2	Juridische context	117
4.2.1	Inleiding	117
4.2.2	Modelwetgeving Verenigde Naties	117
4.2.3	Europa	118
4.2.4	Nederland	122
4.3	Vertrouwensdiensten en de eidas-verordening	122
4.3.1	Inleiding	122
4.3.2	De elektronische handtekening	124
4.3.3	Zijstap – de elektronische akte	127
4.3.4	De overige vertrouwensdiensten	130
4.4	De elektronische vorm	134
4.4.1	Vormvrijheid en vormvereisten	134
4.4.2	Mogelijkheden tot regulering van de elektronische vorm	139
4.4.3	De nationale regeling van het elektronisch equivalent	141
4.4.4	Naar een wenselijke regeling	148
4.5	Het elektronische bewijs	150
4.5.1	Inleiding	150
4.5.2	Enkele ijkpunten uit het bewijsrecht	151
4.5.3	Elektronische bewijsmiddelen met dwingende bewijskracht	153
5	De bestelomgeving op websites	157
5.1	Inleiding	157
5.2	Juridisch kader	158
5.3	Informatieplichten	162
5.3.1	Een oriëntatie op het begrip informatieplicht	162
5.3.2	Verhouding tot de richtlijn consumentenrechten	164
5.3.3	Algemene informatie	165

5.3.4	Informatie bij het bestellen	168
5.3.5	Informatie over de wijze van contracteren	168
5.3.6	Informatie over kernbedingen	171
5.4	Algemene voorwaarden	172
5.4.1	Het kader van de regeling voor algemene voorwaarden	172
5.4.2	Elektronische verwijzing	172
5.4.3	Elektronische terbeschikkingstelling	174
5.4.4	Dienstverrichters	182
5.5	De ontvangstbevestiging	185
6	De overeenkomst op afstand	187
6.1	Inleiding	187
6.2	Juridische context	187
6.3	Informatieplichten	199
6.3.1	Precontractuele informatieplicht	199
6.3.2	Postcontractuele informatieplicht	212
6.4	Herroepingsrecht	215
6.4.1	Rechtvaardiging	215
6.4.2	Uitzonderingen	217
6.4.3	Termijn	223
6.4.4	Wijze van herroepen	227
6.4.5	Rechtsgevolgen	229
6.5	Bijzondere regelingen	239
6.5.1	Water en energie	239
6.5.2	Digitale inhoud	240
7	Elektronische betaling	245
7.1	Inleiding	245
7.2	Juridische context	246
7.3	Third party providers	253
7.4	Betaling per creditcard	256
7.5	Elektronisch geld	259
8	Zelfexecuterende contracten en blockchain	261
8.1	Inleiding	261
8.2	Sociaal en technisch contractsbegrip	263
8.3	Slagingsvoorwaarden voor zelfexecuterende contracten	266
8.3.1	Inleiding	266
8.3.2	Programmeerbaarheid	266
8.3.3	Economische schaalbaarheid	270
8.3.4	Veiligheid en betrouwbaarheid	270
8.4	Blockchain	271
8.4.1	Tekort aan vertrouwen	271
8.4.2	Blockchain	273

8.5	Blockchain en betaalfunctie	278
8.6	Smart contracts	282
	8.6.1 Inleiding	282
	8.6.2 Smart contracts in een open blockchain	284
	8.6.3 Smart contracts in een meer gesloten omgeving	288
8.7	Slot	289
	Literatuur	291
	Jurisprudentieregister	305
	Artikelenregister	309
	Trefwoordenregister	315